№ 126 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאהרגאַנג | 31 maja 1926 r. | דאָנערשטאָג, י"ב סיון תרפ"ו | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּעטרעקאָווער שטראַסע 86, פעלבאַרבאַם: מאַן פּעטרעקאָווער 72, און פּרעזידענטסקאַיע 72

פערלייכטערט די אימיגראַציע קיין אַמעריקע

דער אַמעריקאַנער סענאַט האָט עס שוין בעשלאָסען, איצט וואַרט מען נאָר בלויז אויף דער אונטערשריפט פון פּרעזי. קולידזש.

וואַשינגטאָן, 30. מאַי (יט"א) דער אַמעריקאַנער סענאַט האָט אָנגענומען דעם דערגענצונגס-ביל צו עמיגראַציע-גזעצן, וועלכער איז שוין בעשטענטיגט געווען דורכ'ן קאָנגרעס. דער נייער ביל וועט אַרויסרעדן אין קראַפט נאָכדעם אונטערגעשריבען ווערען דורכ'ן פּרעזידענט.

אויפ'ן סך פון נעצעס ביל וועלען פרויען און קינדער פון אַמעריקאַנער בירגער אַרויסגעלאָזט ווערען אין לאַנד אויסער דער קוואָטע. אויך מאַר פרויען און קינדער פון עמיגראַנטען ווערען אַרויסגענומען אין אַ בעדייטענדיק מערלעכערונגען. דער דאָזיגער ביל מאַכט אָנדליך אַ סוף צו דער צוריקגעקעט פון מאַמיליען-לעבען, וואָס האָט געהערשט זעט פ'זעגען אייגעפיהרט געווארען די עמיגראַציע-געזעצגעבונגען.

דער סאָרשעהער פון יט"א דערהאָפט זיך, אַז בקרוב וועט אויך דערלויבט ווערען די עמיגראַציע פון סאָוועטיש-רוסלאַנד קיין אַמעריקע. די ערשטע גרופּע פון רוסישע עמיגראַנטען קיין אַמעריקע וועט אָנקומען אין חודש יוני ה. י. דער סאָוועטישער האַנדעלס-פלאָט האָט געעפענט אין לעניגראַד די ערשטע עמיגראַציע-כאַזע אין סאָוועט-רוסלאַנד. די עמיגראַציע הויף פון רוסלאַנד געהן אויך אין אַנדערע לענדער, אַ חוץ אין אַמעריקע. אַז די עמיגראַציאָנס-צוטקען זענען בעשטיפט געווארען 8 שיפען.

בעריל קאַצענעלזאָהן אויז בן-גוריון

די פיהרער פון דער ארץ-ישראל'דיגער אַרבייטער שחור פערוואונדעט געוואָרען ביי אַן אויטאָ-קאַטאַסטראָפע.

ירושלים, 30. מאַי (יט"א) די צוויי אַנגעזעהענסטע און פעליטעפסטע פיהרער פון דער ארץ-ישראל'דיגער אַרבייטער-שטעלונג, בן-גוריון און בעריל קאַצענעלזאָהן זענען פערוואונדעט געוואָרען בעת אַן אויטאָ-קאַטאַסטראָפע. בעדעם אַרבייטער-פיהרער זענען געפאָהרען אויף אַן אויטאָ קיין בן-שמן. האָט ס'האָט געזאָלט פאַרקומען אַ קאָנפערענץ פון דער יידישער סאָציאַליסטישער אַרבייטער-יוגענד. נישט ווייט פון לוד איז דער אויטאָ אַרומגעפאָהרען אין אַ גרוב און איבערגעקעהרט זיך. בעריל קאַצענעלזאָהן, דער רעדאַקטאָר פון „דבר" האָט צובראָכען די רעכטע האַנד און דעם רעכטן פוס. בן-גוריון האָט בעקומען וואונדען אין קאָפּ און אין אַ האַנד. זיינער געזונד-צושטאַנד וועקט נישט קיין מאָרגערוהיגונג. אויך בן-גוריון'ס פרוי, וועלכע איז געפאָהרען אין אויטאָ איז פערוואונדעט געוואָרען. דער אַראַבישער שאָפער איז אַרעסטירט געוואָרען.

די ידיעה הערען דער קאַטאַסטראָפע פון די צוויי אַרבייטער-פיהרער האָט זיך פליק-שנעל פערשפּרייט איבער'ן גאַנצען לאַנד און אומעטום אַרויסגערופען אַ גוואַלדיגען שרעק.

מורא'דיגער שטורעם-ווינד איז ארץ-ישראל.

נאַרישע דעפעשע פון „א.ט.ע".

פאַריז, 30. מאַי (אַטע) פון ירושלים מעלדעט מען, אַז די אָרט-ציטערניש, וועלכע איז פאָרגעקומען אין ארץ-ישראל האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע מחות אין דער בעפעלקערונג, וועלכע זעט דערין דעם אָנהויב פון דער וועלט-אונטערגאַנג. דער גרעסטער טייל פון דער בעפעלקערונג האָט גלייבטיג אונטער'ן פרייען הימעל. די נאַכט איז אַבער אַז ווייניק רוהיג. קיין ערדציטערניש איז נישט פאָרגעקומען. עס האָט נאָר געהערשט אַ מורא'דיגער שטורם ווינד.

ענגלישע רעגירונג געענדערט איהר בעציהונג צו ארץ-ישראל.

די ענגלישע טאַקטיק געהט אין איינקלאַנג מיט דער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע.

ברעסלויי, 30. מאַי (יט"א) אויף דער לאָנדאָן-מאַנפערענץ פון דער ציוניסטישער פעראייניגונג איז דייטשלאַנד, וועלכע איז דאָ אפגעהאַלטען געווארען, האָט דער פאַרשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיוו ד"ר פעליקס ראָזענבלום אפגעגעבען אַ'ן ערקלערונג, אין וועלכער ער האָט געזאָגט, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט געענדערט איהר בעציהונג צו די ארץ-ישראל-ענינים און זי פעראינטרעסירט זיך איצט מעהר מיט אויפבוי פון לאַנד. די נייע טאַקטיק פון דער ענגלישער רעגירונג נעהט אין איינקלאַנג מיט דער ציוניסטישער און זי איז ענג צוזויפגעבונדען מיט'ן פרעסטיזש פון דער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע.

פרעז. הינדענבורג נעמט אָפּ אַ בעריכט

הענען די האַחלעזן אין דייטשלאַנד.

ברעסלין, 30 מאַי (סט. אים „ל.ט.") פרעזידענט הינדענבורג האָט אָנגעגעבען אויף אַ קאָנפערענץ דעם פאָרזיצענדער פון רעכטסטאַג ליעב, וועלכער האָט אים אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער געשעפטנער פּאָליטישער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען מיט'ן אויסגאַנג פון די וואַהלען.

אין די בערלינער פּאָליטישע קרייזען האַלט מען די דאָזיגע קאָנפערענץ אַלס אַ הקדמה צו אַ גאַנצע רשה פּאָליטישע קאָנפערענצען.

פרעזעס פון „באַנק פּאָלסקי"

געפאָהרען קיין לאָנדאָן.

וואַרשאַ. (פּאָלעמיש). דער פּרעזעס פון „באַנק פּאָלסקי" ה' קערפינסקי איז נעכטען אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן אויף אַ קאָנפערענץ מיט'ן גובערנעטאָר פון דער אָנגלישער באַנק.

אונזער געשעצטען מיטאַרבייטער ה' יעקב וואָלרויך
הי אויך דער שוהער בעטראָפענער פאַמיליע צוליב'ן טויט פון זיינער געליבטען און אונפאַרגעסליכען
נ"ע אברהם יצחק
דויקט אויס דעם שאָרצליכסטען בייטעל
מוזיקער-פערבאַנד
אין לאָדז.

טישלער-אַרבעט
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער היגער אָפּגעגעליכקייט, אַז אין אונזער פּראַקטיש וווסכאַדניא 70 הערען אָנגעגעבען גרעסערע און קלענערע
טישלער-אויסאַרבייטונג
ה. ז. ב. בוי-אַרבייט, רעמאָנט, געשעפטס-איינריכטונג א. ד. ג.
צו גאַנץ מעסיגע פרייזען.
בעמערקונג: אין אונזער פּראַקטיש געפינען זיך די בעסטע קאָליפיצירטע טישלער-אַרבייטער, און פאַר די רעיעלקייט און פּינקטליכקייט איז פּראַקטיש אַלץ
די פערוואַלטונג פראַם. פעראיין פון האָלץ-אינדוסט.
אַרב. אין פוילען אָפּט. לאָדזש
וווסכאַדניא 70.

היכטיג פאַר שטרימף-פאַבריקאַנטען!
איך געהם אָן צו מעטלען שטרימף
דיקע און פיינע צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
שאָפּשאָוויטש, מילינסקי-גאַס 40

Dr. Wołkowyski
זאַכאַדניא 57, טעל. 37-70
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-וענערישע קראַנקהייטען
און מענער-שוואַכע.
אַלע אַרט אַנאַליזען. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען
נעמט אָן פון 1—2 און 4—8.

Dr. P. Klinger
ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט-, מאַר- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
הערלעמ מיט קוואַרץ-לאַמפּען.
אַנדזשעיאַ 2, טעל. 32-28.
נעמט אָן טאָגליך פון 8.30 ביז 2.30 פאַר דאַמען. און פון 6—8 אָנ. פאַר מאַנער. זונטאָג פון 10—12 פאַרב.

טעגליך פאַקעז-זעצען
הי אויך מיט שווערעסטע
ST. FELCZER
B. JOSKOWICZ
פּולנאַצנאַ 4 Północna טעל. 41-86
נעמט אָן טאָגליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאָכ.

פון „חדר יסודי התורה הראשון"
שדי אגודת „שלומי אמוני ישראל" לאדז, פאלודניאחא 11.
ווייט די מערערדונג פון דער שול-מאַכט, מוזען אַלע אַלטערען, וועלכע הילען זוהערע קינדער לאָזען לערנען אין חדר צום קינפטיגען שול-יאָהר 1928/29 (ד. ה. פון ר"ח אלול תבע"ל) אינגעהאַנדיג אונטערשרייבען הענען דעם אַ דעקלאַראַציע אין די שול-אינספּעקציע ביז יום ה' נשא ב' התע"ל (דעם 31. מאַי ד. י.) אין גענענפאַל וועלען זיי אומגעשריבען ווערען אין די פאָלקס-שולען.
דעקלאַראַציעס ווערען אויסגעפיהרט אין קאַנצעלאַריע פון חדר טעגליך פון 11—1 מיטאָג און פון 5—8 אין אָוונד.
דיליייטונג.
בעם: די ביו-איצשיגע תלמידים מוזען זיך אויך אויספּגאַ דעקלאַרירען הי אַמשגעלסטען, דען עס ווערען שוין אָנגענומען נאָר תלמידים און די פלעצער זענען בעגרענעצט וכל הקודם זכה. און דער פלאַץ, וואָס ווערט בעזעצט דורך אַ נעם תלמיד נוצט נישט קיין שום טעגות וחשיבות צו ענדערען.

Dr. med. E. Szereszewska
Wiśniowa-Góra, Willa Krenicera
קינדער-קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 10—11 פריה און פון 4—5½ נאָכמיטאָג

r. Różaner
ספּעצ. אַרצט פאַר הויט-וענערישע קראַנקהייטען
און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98
פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

Dr. Niewiażski
SIBNKIEWICZA 34, tel 59-30
ספּעצ.-אַרצט פאַר פּיפּיליס, פּריפּאַר און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַלען.
נעמט אָן פון 5—6 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 10—12 פריה.

Dr. med. A. Mazur
ספּעצ.-אַרצט פאַר הויט, גאַז און אַלע-קראַנק.
הי אויך שווע און שווערע-פעהלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
חסכאַדניא 65
אָנגעגאַנג אויך דורך פּיקעריק, 46) טעל. 66-61
נעמט אָן פון 12½—1½, 1 און פון 3—5 נאָכ.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-61.
שפּרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.
אַנעמס אויך אָן אין עסטעניע זגערזשער 17 פון 9 ביז 11 פון 2 ביז 3 נאָכ. 86

גמנסיה עברית
של י. קצנלסון
28 צגלניאנה 28
פאַר קינדער און ערוואַקסענע מיט אַ זעהר אינטאַלי'ס-רייכען פּראָגראַם. — עס וועט צום ערשטען מאָל אויסגעפיהרט ווערען דאָס לעצטע ווערק פון יצחק קאַצענעלסאָן
4) לידער און פרעבעל-שפּילערייען. 5) גימנאַסטישע איבונגען.
די נאַנצע הכנסה איז בעשטימט לטובת דער זעלבסט-הילף ביי דער גימנאַזיע.
בילעטען שוין צו בעקומען טעגליך פון 4 ביז 7 נאָכמיטאָג אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיע און אין טאָג פון דער פאָרשפּעלונג בעי דער קאַסע פון „פילהאַרמאָניע".
איינצעלהייטען איז די פּראָגראַמע.

זונטאָג, דעם 3. יוני, 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג
מומע פאַר
אַגראַנדיעזע פאַרשטעלונג
קבוץ-גליות,
וואו עס ערשטנען יודען פון נאָר דער הילף מיט זייערע געזאַנגען און טענץ.
2) „די ליאַלקע" אַריגינעל קאָמעדיע אין אַיין אַקט. 3) שילער-כאָר
אונטער דער לייטונג פון פראָפ. י. זאַזולא.
אין דער פאַרשטעלונג נעהמען אָנטייל אַלע שילער און שילערינס פון דער גימנאַזיע.
זאַל „פילהאַרמאָניע" 20 נאָרוטאָוויטש 20

פולקאווניק סלאוועק'ס רעדע אין סיים

נישט פאשיזם, נישט דיקטאטור, נאר צו דער דערהויבונג פון פארלאמענטאריזם שטרעבט די איצטיגע רעגירונג.

ווייטערדיגע קאנפליקטען אין יודישען „קאלא".

די יודען וועלען בלייבען אהן א רעדנער בעת דער גענעראל-דעבאטע אין סיים.

וואַרשע (טעלעפאנאש) אויף דער צעלעבראציע צוליב דן סיום, וועלכע האט זיך געשפּעלט אין 11 פארט. אזן געפיהרט געוואָרען די ווייטערדיגע דעבאטען אין פארלאמענט בעדזשעט.

דעפ. רוכאַרסקי (נ.ד.) טרעט זעהר שארף ארויס געגען אינטאָלעראַנץ אין אַן ווינזט אז, אז דער האוגער שטוכער אזן פון אונז חעלפער ווי אזן אלע אנדערע מלוכות פון אנדראָפּאָ. חער דעפּ. שאַם שטעלט פעסט, אַז די רעגירונג דעקלערט, אַז אַן נישט מיט די מינאָריטעטן פון די שטוכער-צאַרטער.

דעפ. לאַנדרושנסקי (נפ"ר) ערקלערט אַז זיין קלוב וועט זיך אנטהאלטן אַלץ צום פּרוּפּשעט.

דעפ. גוימאַ (דייטשער קלוב) פּרוטעסטירט זעהר שאַרף די רעגירונג אין זאַכן זיך ארויס געגען פּרוּפּשעט.

די דעבאטע פון סיים אזן נעהמען דער אויסדרוק פון אינטסקלי-פיהרער, פּאַלאַנטשוק פּלאַטאָוויטש.

בעת ער גרעפט ארויף אויף דער טריבונע ווערט אין זאַל שטעל מיר אזן אַן אַנדער. אַלע דעפּוטאַטשן דערשראָקען זיך צו דער טריבונע. מען הויל הערען, וואס דער אַנדערשטער פון דער דעמאָקראַטישער קלוב וועט לאזען הערען.

פולקאווניק סלאוועק חייבט אַז צו

Każde przedsiębiorstwo
powinno posiadać
Motyl Stalb
BRUNSVIGA
BLOCK-BRUN
Łódź, ul. Piotrkowska 125
telefon 104.

אויסצייכנונג פון האָרי נוגענ־היים פאַר זיינע פערדינסטען פאַר דער ענטוויקלונג פון ליפּט-פליה.

ניו־יאָרק (יט"א) די אַמעריקאַנער „אַרבעטערישן פאַטעטן" האָט אינגעדענק אַ פאַנקט לכבוד דעם פאַמאָר רוסישער בוך אזן דעם פאַרזיצער פון פעדעראַלען אַמט אויף שטעלונג די שטוטיקונג פון ליפּט-פליה אין נאַמען פון דניאל גוגענהיים. ה' הארי גוגענהיים. ה' גוגענהיים האָט אויך בעשטיצן אַ מקרה פון דער וועלט־אַנטדעקונג פאַר זיינע גרויסע פערדינסטען בעת פאַר שאַפן דעם האַרלעם־פרידן מיט פערזען לעקטער. אזן דעם מאָנאַט רעדען זיך אויך בעטוחלגט די פלוג דער פון „בראַטען" פאַרן הונגערלער, האַפּוטאַן קאַהל אזן מאַיאָר פיוראַלאַ־לאַגאַרדיאַ.

ארטיסטישער ראַטי אין קאַטשר-מעטאַר
„אַרטרט"
אונטער דער לייטונג פ. פּראָדערזאָן
היינט דאנערשטאג,
1 פאַרשטעלונג
אנהויב 9.30 און 11.40
ווידערהאָלונג פון 7, פּראָגראַם א.נ.
ייִדישע
טעכטערלעך
1) פּרעזיאָ
2) יודישע
טעכטערלעך
3) שכנים
4) פּוטען
5) אלינוס
6) קאַטערינע
7) ש קרען פון רשרוש
8) א פּרעפיעס
9) פּרעל־לע־לע־לע
10) דושו־רושעס
הנחה־בילעטען גילטיג מאנטאג, דינסטיג, מיטוואך, דאנערשטאג
די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 7 אויעד שבת פון 1.30 נאָכ.

מלחמה-שטימונג איז איטאליען און יוגאָסלאַוויען.

ריים, 30. מאי (א. ה.). פון אַ גוטער רעה שטעט אין צפון-איטאליען מעלדעט מען וועגען מענדליכע דעמאָנסטראַציעס געגען יוגאָסלאַוויען. די פּאָליציע דערלאָזט נישט צו קיין אויריהען געגען די סערבען.

ריגאַ, 30. מאי. (א. ה.). „שטונדע" מעלדעט פון בעלגראַד, אַז אין יוגאָסלאַוויען קומען ווייטער פאַר דעמאָנסטראַציעס געגען איטאליען. די פּאָליציע פון זשענדאַרמעריע נעמען זיך שטענדיג אין גרעסקייט.

אויסטערלישע חערטער איז מוילן פון פאשיסטישען דיקטאטאר

מוסאליני געהט איינפיהרען די אַטעריסאַנער דע-מאָקראַטיע אין רעדט וועגען אַ ממלא מקום

ניו־יאָרק, 30. מאי (א. ה.). פאַר אַ פּערשטפּאָר פון אַנ'אַמעריקאַנער אייזענבאַן האָט מוסאָליני ערקלערט, אַז אַלץ איז שוין פאַרגעבּרייט אויפ'ן פאַל פון זיין טויט. דער פאשיסטישער דיקטאטאר האָט אָבער נישט געהאַלט אויסזאָגען וועגען ער וועט בעשטימען אַלס ממלא מקום. מוסאָליני האָט אויך ערקלערט, אַז ער וועט נישט רעזיגנירען, זאָגענדיג, אַז ער וויל זיך נישט לאָזען פאַרמאַכען פ'מויל.

די וויצונג וועט געשלאָסען אַזוי 8 רעזולטאַט. די גאַליציאַנער דעפּוטאַטען געהען אויף אַ בעזונדערער בעראַטונג. אויפ'ן דעם דאָזיגען פּסקוד האָט די יודישע „קאַלאַ" אין הענט נישט גלייכלעכן דער פ'וועט רעדען אין איהר נאָמען בעת דער גענעראַל-דעבאַטע אין דער דעבאַטע.

א בלוטיגער טארג איז אוניעוהא

א אַלטער פויער דערשיסט זיין ווייב און זיין איידעם

אוניעוהא, (טעלעפאָנאַש) בעת'ן נעכטיגען טאָרג אין אוניעוואַ איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ שרעקליך פאַרברעכען צוליב פאַמיליען סכסוכים. מיט 2 יאָהר צוריק איז דער 68-יאָהריגער פּויער פּעטראָפּאָן אַנדושקי זיך פאַנגעגאַנגען מיט זיין 42 יאָהריגער פרוי אַנא צוליב דעם וויל זי האָט נישט געוואָלט איבערשרייבען איהר ירושה פאַרמעגען אויף זיין נאָמען.

נעכטען האָט זיך דאָס צושווערטע פאַרל זיך צופעליג געטראָפען אויפ'ן שלעכ.

עס רעדט דאָס דער פּוחרער פון די אויסרעדנער, לעווינסקי. ער האָט זיך אַרויס געגען מרדשעט.

אויף דער טריבונע געהט אַרויף דער אַגראַריער באַנדאַלעוויטש, אַ דעם מאַן, וואָס גרייכט צום לאַנד פון „אונגעל". די אויסרעדנשע רעפּרעזענטירען טאָלען אַ שטאַרקע אָפּאָזיציע, ווי לאַנגען אויהם נוטש רעדען אין שרעגען: שווינג, דעקרעטיסטע נעשמה! און גלייכלעך אויס האָבען. און מאַנכען זיין רעדען פאַרלאַנגען אַלע אויסרעדנשע דעפּוטאַטען דעם זאַל צום סוף פון דער זיצונג ערקלערט דער מאַרשאַלק דאָשונסקי, אַז דער אויסרעדנער־אַיזנבאַן־סטרייק האָט אויפגעהערט.

איז קהלה-בודזשעט איז פאַר „טאַז"

קייז פּרוטה נישטא.

די יודיש-וועלטליכע שולען האָט מען צוגעטאָרפען אַ בייז.

(נ) די קהלה-בודזשעט פון בית-עלם וועגען פאַרגעשריבען אויף 150,000 זל., די אויסגאַבען — 138,000 זל. אויף אויסהאַלטונג אינגעשרעבענע אַלגעמיינע אין הונדערט — 50,000 זל., פאַר חומים-הויז — 6000 זל., פאַר'ן פרויען-שול — 2000 זל., פאַר דער געזעלשאַפט „טאַז", ווי אַלס פאַר דער דערהויבונג פון'ם זונטהויטס-מצב און לאַנד און בעשטימט געוואָרען קיין צוגיבונג פאַר פּוחרע.

פאַר'ן נאַנגען יודיש-וועלטליכען שול וועהען אין בעשטימט פרהכל 6000 זל., נעמליך: פאַר דער מעדעם-שול 3,200 זל., פאַר דער בראַבאַנד-שול — 2,800 זל. פאַר די יודישע האַנד-ווערקער, וואָס וועלען זיך לערנען קראַפט-אַרבעט אין בעשטימט 10,000 זל.

די אַלגעמיינע סומע פון סובסידיעס און אַנטערשטיצונגען מרעלט אַן 511,395 זל.

דער שטאַט פאַר 1928 אין פּרעלי-מינערט אויף 1,278,000 זל.

דער אַנגרויס פונם נאַנען בודזשעט אין, אַז די קהלה אין לאַנד ווערעט זיך אויפשלאָסלעך דער אַרבעט אויפ'ן גע-בוט פון בית-עלמין, שחיטה, מקוה, תלמוד תורה און אַבוכעלע אַרבעט. די קאַטאַרע-לע האַנדלען'ן פון יודישען לאַנד שטוטשרען פעטעם אונגעטאָען נישט פאַר דער גרויסער לאַנדשאַפט.

די סהלה צאהלט אויס ווייטערדיגע 10 פּראָצ. פון די סובסידיעס פאַר קולטורעלע אינסטיטוציעס.

(:) די קאַסע פון דער קהלה-פאַר-וואַלטונג מרעט צו אויסצוצאָהלען די ווייטערדיגע 10 פּראָצענט פון די סובסידיעס אויפ'ן סעפּ-טעמבער אויפ'ן יאָהר 1926/27.

אונטער וועלען בעשטעט אויסגעצאָהלט די שולען און די תלמוד-תורות. די תעשט וועט ערלעדיגט ווערען און משך פון דער וואָך.

שטורמישע זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

געסטערן אונטער און פאַרנעסטען אַ זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג. די זיצונג און דריך געוועזן מיט שטורמישע מאָמענטען און האָט זיך פערלאָרען בתוך דער שפּעטער נאַכט — מאָרגען.

גרעפיו פערשטעלט זיך אלס ארבייטערין

זון פערגעמט אנ'אנגעזעהענעם ארט אין מאסקווער סאוויעט.

ריגאַ, 30. מאי (אַטע) פון מאָסקווע מעלדעט מען, אַז אין דערטיגען סאָוויעט איז געמאַכט געוואָרען אַ סענסאַציאָנעלע ענטדעקונג. מען איז נעמליך דערגאַנגען, אַז אַ געוויסע לאַנג-יאָהריגע מיטגלידערין פון פּאַרטיע איז אין דער חידקליכקייט די לאַנג געזוכטע גרעפין קעלער, וועלכע האָט זיך געהאַלטען אונטער אַ פרעמדען נאָמען. די גרעפין איז אַרעסטירט געוואָרען.

ווייטערדיגע קאנפליקטען אין יודישען „קאלא".

די יודען וועלען בלייבען אהן אַ רעדנער בעת דער גענעראל-דעבאַטע אין סיים.

וואַרשע (טעלעפאנאש) געסטערן פרוה און פאַרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען „קאלא" אונטער'ן פאַרזיץ פון דעפ. ווינאַווערסקי. די ערגעשניסען פון גאַליציען זענען אין דער זיצונג נוכ געקומען. זיי האָבען צוגעשטעלט אַ פרוה אין דער „קאלא", אין וועלכען זיי לעגען אַ פאַמוסקאַטיצע פון דעפ. גרינבוים, וועלכער האָט זיך אויף דער נעל־מוגער בעלוגונג אין אנגעגרעפען. און ברוה וועגען וועמער ערקלערט, אַז אַל זאָ זיי וועלען נישט בעקומען קיין פאַמוסקאַטיצע, וועלען זיי זיך נעט פּעטוחלגען און דער זיצונג. דער פאַר־זיצענדער, דעפ. ווינאַווערסקי ערקלערט, אַז ער נעראָגט נישט, אַז דעפ. גרינבוים האָט עמעצען פּעלוחלגט אַרעכט נישט. ער רעפט דערויבער פונדעם, דעם דעפ. גרינבוים און דעם דעפ. דעוד צו אַרבעטן און דערמיט האָט ער דעם עניין פאַר ערלעדיגט. דערויף האָט גע־נאָמען אַ וואָרט דעפ. גרינבוים, וועלכער האָט ערקלערט אַז ער אַזוי גרינט צו בעטן אויף אַן'שרען־ערקלעך און אויב מ'וועט אַנגעגעבען, אַז דאָס וואָס ער האָט גע־זאָגט אַז אַ פּעלוחלגונג, אַז ער גרינט אַז געמען אויף זיך ישראל פסק, וואָס מחותם אַרויסראַנען קעגען אויהם. דו ערקלערונג פון פאַרזיצענדער און דעפ. גרינבוים אין אַנטערשיטט גע־וואָרען צו דו גאַליציאַנער דעפ מאַסען, וועלכע זענען באַלד דערנאָך געקומען צו דער זיצונג.

דערויף האָט זיך אָנגעוויקעלט אַ גרוי־סער וכוח וועגען מ'זאָל רעדען אין נאַ־מען פון דער יודישער „קאלא" בעת דער געגנראַל-דעבאַטע. דעפ. פאַרט־שטוין האָט פאַרגעלעגט, אַז מ'זאָל צו־מולען דו רעדנער-צענט, וואָס אין מע־שטומט געוועזען פאַר'ן יודישען „קאַ־לא" צוזאַמען דו גאַליציאַנער און דו 18־ליטעאַנער בעקומען 55 מנדאַט און דו 18-לעך דעפּוטאַטען 88 מנדאַט. ס'האָט זיך אָנגעוועקעלט אַ געגנראַל־דוסקוס.

דערויף האָט אַ'אַליסאַנדער וויטקעס דעם אַרעסט פון דעם „קאַלאַ־בוס, וועלכער האָט אין אַל פי מעות אַרעסטירט געוועזען.

דער פאַלוויי־אַמבאַסאַדאָר, וואָס האָט אויסגעפיהרט דעם אַרעסט אזן דערגרי־רט געוואָרען אזן דער וויצע־אַמבאַסאַדאָר האָט מעגאָמען אַ שטראָף פון 7 מאָנאַט אַרעסט.

— די יודישע „קאַלאַ" האָט אויף דער נעסטער זיצונג אַרגנעגעראַנען אַ דרינגענדע פאַרשלאָג וועגען דעם פרעזען פון אַמטען־שטוער די האַנד־ווערקער, וואָס האָבען נישט מער אין אַרבעטער.

איז קהלה-בודזשעט איז פאַר „טאַז"

קייז פּרוטה נישטא.

די יודיש-וועלטליכע שולען האָט מען צוגעטאָרפען אַ בייז.

(נ) די קהלה-בודזשעט פון בית-עלם וועגען פאַרגעשריבען אויף 150,000 זל., די אויס־גאַבען — 138,000 זל. אויף אויסהאַל־טונג אינגעשרעבענע אַלגעמיינע אין הונדערט — 50,000 זל., פאַר חומים-הויז — 6000 זל., פאַר'ן פרויען-שול — 2000 זל., פאַר דער געזעלשאַפט „טאַז", ווי אַלס פאַר דער דערהויבונג פון'ם זונטהויטס-מצב און לאַנד און בעשטימט געוואָרען קיין צוגיבונג פאַר פּוחרע.

פאַר'ן נאַנגען יודיש-וועלטליכען שול וועהען אין בעשטימט פרהכל 6000 זל., נעמליך: פאַר דער מעדעם-שול 3,200 זל., פאַר דער בראַבאַנד-שול — 2,800 זל. פאַר די יודישע האַנד-ווערקער, וואָס וועלען זיך לערנען קראַפט-אַרבעט אין בעשטימט 10,000 זל.

די אַלגעמיינע סומע פון סובסידיעס און אַנטערשטיצונגען מרעלט אַן 511,395 זל.

דער שטאַט פאַר 1928 אין פּרעלי־מינערט אויף 1,278,000 זל.

דער אַנגרויס פונם נאַנען בודזשעט אין, אַז די קהלה אין לאַנד ווערעט זיך

גרעפיו פערשטעלט זיך אלס ארבייטערין

זון פערגעמט אנ'אנגעזעהענעם ארט אין מאסקווער סאוויעט.

ריגאַ, 30. מאי (אַטע) פון מאָסקווע מעלדעט מען, אַז אין דערטיגען סאָוויעט איז געמאַכט געוואָרען אַ סענסאַציאָנעלע ענטדעקונג. מען איז נעמליך דערגאַנגען, אַז אַ געוויסע לאַנג-יאָהריגע מיטגלידערין פון פּאַרטיע איז אין דער חידקליכקייט די לאַנג געזוכטע גרעפין קעלער, וועלכע האָט זיך געהאַלטען אונ־טער אַ פרעמדען נאָמען. די גרעפין איז אַרעסטירט געוואָרען.

ווו איהר געהט אריבער די וואַם,

ניסט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אַנ'אייבינער סאַלימע, אדער גאַר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאָל אייך נישט איבערפאהרען

דער מארגענ'דיגער
פרייטאג-נומער
— פון —
„לאדזער טאגעבלאט"
וועט ערשיינען אין אַ גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע רעיה אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אַנאַנסען ווערען אנגענומען
היינט אַ גאַנצען טאג.

מלחמה-שטימונג איז איטאליען און יוגאָסלאַוויען.

ריים, 30. מאי (א. ה.). פון אַ גוטער רעה שטעט אין צפון-איטאליען מעלדעט מען וועגען פעדליכע דעמאָנסטראַציעס געגען יוגאָסלאַוויען. די פּאָליציע דערלאָזט נישט צו קיין אויריהען געגען די סערבען.

ריגאַ, 30. מאי. (א. ה.). „שטונדע" מעלדעט פון בעלגראַד, אַז אין יוגאָסלאַוויען קומען ווייטער פאַר דעמאָנסטראַציעס געגען איטאליען. די פּאָליציע פון זשענדאַרמעריע נעמען זיך שטענדיג אין גרעסקייט.

אויסטערלישע חערטער איז מוילן פון פאשיסטישען דיקטאטאר

מוסאליני געהט איינפיהרען די אַטעריסאַנער דע-מאָקראַטיע אין רעדט וועגען אַ ממלא מקום

ניו־יאָרק, 30. מאי (א. ה.). פאַר אַ פּערשטפּאָר פון אַנ'אַמעריקאַנער אייזענבאַן האָט מוסאָליני אויפ'ן פאַל פון זיין טויט. דער פאשיסטישער דיקטאטאר האָט אָבער נישט געהאַלט אויסזאָגען וועגען ער וועט בעשטימען אַלס ממלא מקום. מוסאָליני האָט אויך ערקלערט, אַז ער וועט נישט רעזיגנירען, זאָגענדיג, אַז ער וויל זיך נישט לאָזען פאַרמאַכען פ'מויל.

די וויצונג וועט געשלאָסען אַזוי 8 רעזולטאַט. די גאַליציאַנער דעפּוטאַטען געהען אויף אַ בעזונדערער בעראַטונג. אויפ'ן דעם דאָזיגען פּסקוד האָט די יודישע „קאַלאַ" אין הענט נישט גלייכלעכן דער פ'וועט רעדען אין איהר נאָמען בעת דער דעבאַטע.

א בלוטיגער טארג איז אוניעוהא

א אַלטער פויער דערשיסט זיין ווייב און זיין איידעם

אוניעוהא, (טעלעפאָנאַש) בעת'ן נעכטיגען טאָרג אין אוניעוואַ איז אויס־געפיהרט געוואָרען אַ שרעקליך פאַרברע־כען צוליב פאַמיליען סכסוכים. מיט 2 יאָהר צוריק איז דער 68-יאָהריגער פּוי־ער פּעטראָפּאָן אַנדושקי זיך פאַנגעגאַנגען מיט זיין 42 יאָהריגער פרוי אַנא צוליב דעם וויל זי האָט נישט געוואָלט איבערשרייבען איהר ירושה פאַרמעגען אויף זיין נאָמען.

נעכטען האָט זיך דאָס צושווערטע פאַרל זיך צופעליג געטראָפען אויפ'ן שלעכ.

עס רעדט דאָס דער פּוחרער פון די אויסרעדנער, לעווינסקי. ער האָט זיך אַרויס געגען מרדשעט.

אויף דער טריבונע געהט אַרויף דער אַגראַריער באַנדאַלעוויטש, אַ דעם מאַן, וואָס גרייכט צום לאַנד פון „אונגעל". די אויסרעדנשע רעפּרעזענטירען טאָלען אַ שטאַרקע אָפּאָזיציע, ווי לאַנגען אויהם נוטש רעדען אין שרעגען: שווינג, דעקרעטיסטע נעשמה! און גלייכלעך אויס האָבען. און מאַנכען זיין רעדען פאַרלאַנגען אַלע אויסרעדנשע דעפּוטאַטען דעם זאַל צום סוף פון דער זיצונג ערקלערט דער מאַרשאַלק דאָשונסקי, אַז דער אויסרעדנער־אַיזנבאַן־סטרייק האָט אויפגעהערט.

אַ לויי-אַקציע פון באַנק-אנגעשטעלטע.

(ב) דער פּעראַזון פון די באַנק-אַנ־געשטעלטע האָט בעשלאָסען אַנגעהויבן אַ לויי-אַקציע און צו דעם צוזאַם געוועזענדעט צו דער הייסט-פערוואַלטונג פון פּערבאַנד קיין וואַרשע וועגען אַת סטרייקעס.

גענפונען אנ'אונגע'מלט יודיש קינד

איז אַ טויער.

(נ) די דערלעזער פון וויסקאַרניע נאַם האָבען עהרענגעלסען, געפונען אַן טויער נומער 17 אַ קלוין קינד פון 6 מאָנאַט. דו קינד איז געלעגען אַרום־וועלעך, געשריבען אויף יידיש, וואָס די אינבעהאַלטונג מאַכט בעוואוסט אַנדער בו־מען גורל אין מעגן, אַז דאָס זאָל גע־מלעט אין ערזיעהונג ווערען פאַר אַ יאָר. אַן נאָט וועט אַנדער הערלעזען און אַרויס־נעמען פון די אינטונג צרות, וועט זי דאָס קינד נעמען צו זיך.

קיין אויסערשריפט איז נישט געווען. פּאָליציע האָט דאָס קינד גענומען און קאָנסטאַטירט, אַז'מ'לעגענשעלט אַ פרעמ־דען אין אויף אויסגעשלאָפען עס אַזוי געגעבען צו האַלטען אַ סטרוזשע.

נעמען האָט הרב האַשטעדט זיך

וואלדעמאראס אויף דער יוני-סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

דער ליטווישער דיקטאטור וועט האבען פאר זיך אַ שווער שטיסעל אר בייט.

גענף, 30 מאי. (פּפּ.) די סעסיע פון דער פעלקער-ליגע וועט געעפענט מאָנ־טאָג דעם 4. יוני. אָבער אַז אַזוי זען זעהר אונטערעסאַנט. אויף דער דאָזיגער סע־סיע וועט בעטראַכט ווערען דער פאַל־לוטווישער דיקטאטאר וועט האבען אַ שווער שטיסעל אר בייט.

לוטווישער סכסוך. דער לוטווישער פּרע־מיער וואַלדעמאַראס וועט קומען צו דער זיצונג. אין די קרייזען פון דער פעלקער-ליגע האָלט מען אָבער, אַז עס וועט אונדס זעהר שווער זען צו ער־קלערען די סבות, וואָס האָבען אונדס בעוואוגען אָפּצושלעפּן די אַנטערהאַנ־לונגען מיט פּאָלען און זען משאַ'ד־יג מאַקסיס מכח דעם אַנגעהערען נאַר־מאַלע כעצוהגונגען און מורת-אַנראַפּאַ.

אין געגנד האָט מען שוין ווייטער וועגען צוטרוי צו די לוטווישע הבטחות און מען גלייבט נישט, אַז בעי די וועטשרדיגע אַנטשע־דונגען וועט לוטא זיך פעסטשטעלען צו פערמולירען די סיטואַציע.

דער מארגענ'דיגער
פרייטאג-נומער
— פון —
„לאדזער טאגעבלאט"
וועט ערשיינען אין אַ גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען אַ גאַנצע רעיה אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער
אַנאַנסען ווערען אנגענומען
היינט אַ גאַנצען טאג.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט־אן פון 6 ביז 7 אין אָוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

Łodzer Tageblatt", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 14 אדרעס

פעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

ענגלאנד׳ס צרות פון די קאלאניעס

די אויפשטאנדעז איז אינדיען, עגיפטען און איראק.

(א בריף פון לאנדאן) — פון ו. צוקערמאן.

I.

אדעם אנגלאנד. דאס מזל האט זיך טעמיג פערלאזשן. צוגלייך האט זי געהיבן בוסעל צרות אין אנדערע לאנדער־שאפט פרוכטן. א לאנגער, פערצווייפלטער עלאנאס־שאר פרוכטן. ארבייטסלאזיגקייט, גרויסע סטרייקס און א רעזולטאט פון דעם אלס נאך נישט אין גאנצן צו־געשלאגן פון דעם פארגעלעגענהייט, אז אלע צרות אין דער אייגענער ווירטשאפט אין אנדערע לאנדער אין שטענדיג געווען א לאנד פון קאלאניעס. אחרי רשקייט, שטאר־קייט און גרויסקייט לאזט נישט פון אנדערע אין דער אנדערע, אין דער אנדערע, אין דער אנדערע. אין דער אנדערע, אין דער אנדערע. אין דער אנדערע, אין דער אנדערע.

לאדזער כראניק.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

הייגט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקן: אנטאניושוק, מאניאנוויטש 50; לאנדזונסקי, פעטרוסאווער 164; סאמאלשווטש, פושעיאזד 19; ראטפיעלוסקי גרישאא 26; זונדעלשווטש, פעטרוסאווער 25; פאספערקעוויטש, זעדרשער 54; טראכטיסקא, בושעוישער 56.

פערד-קאנטראלעס.

דונסטאג דארפען ברענגען צו פון ראן זומרע פערד אויפ'ן פלאץ אן נאמראוויטש און טראמוואוטשא די פערד פעזוצער, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11 קאמטאריאט מיט די פאמיליעס אויף.

ביז E איינשליסלעך.

ענטפער פון די מעקסטיל-פאבריקאנטען די פאבריק-מייסטערס

(§) אויפ'ן ברוף פון די פאבריקס-טייטער צום אינהיבטריעלען פערבאנד וועגען א 20. פראצ. הלסאה-פאשרגע, האט דער מחסמער-פעראיין דערהאלטען א תשובה, אז אלע מיטגלידער פון די פאבריק-מייסטערס פון קומענדיגן שלישי אין אנהייב פון קומענדען חודש.

ווי אזוי וועט די הלואה טעכניש דורכגעפיהרט ווערען?

(§) ווי מיר האבען געמאלדען האט געכטען דער שטאט-ראט אין דער צווייטער לעזונג בעפולפעכטיגט דעם מאניסטראט צו נעמען די אויסלענדישע הלואה פון 6 מיליאן דאלער. איצט געהט די פראגע וועגען דער הלואה ארויס אין מצב פון פאקטישער פערחירקליכונג. קודם כל פון דער אמתן פון מאניסטראט מיט די אויסלענדישע בענק אפצעשטירט ווערען פון דער וויעזחאודזטוא, אלס אויפזיכטס-אינסטאנץ. אין דער פראגע וועלען וואהרשינליך חטנט נעך דער שטאט-פרעזידענט זשעמיענצקי און היצע-פרעז. הייפלינסקי אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן וואיזה. יאשטשאלט און צום נאטשאלניק פון די זעלבסט-פערוואלטונגען ה' זאקשעווסקי, דערויף וועלען דער שטאט-פרעזידענט און היצע שטאט-פרעזידענט מיט דעם אקצעפט פון וואיזה-ראדא זיך הענדען צום אינערן-מיניסטער וועגען א ענדגילטיגער דעציזיע אין דער-רויף ערשט וועט די זאך פארגעשטעלט ווערען דעם פינאנץ-מיניסטער. דאן ערשט וועט דער מיסקעל-אגענט פון די אויס-לענדישע בענק ארויפלעזען די הלואה אויפ'ן מארק. די סומען וואס וועלען ארינגעלייגען פאר די צשטוטעליגע קויפער, וועלען איבערגעגעבען ווערען א נעטרע-לער בענק, וואס בעשפליגט זיך נישט אין דער הלואה, דער דעקאזיס וועט זיך נעמינען אין דער דאזיגער בענק ביז יעס

באנדיטען-אנפאל
איז מיטען העלען טאג

געכטען מעסט מאר'ן האלז אין דער צווייטער האט שנעל געפעלט דאס שופלאד. נעמינעדיג דארט נישט מעהר ווי 20 זל. האבען די באנדיטען די מרוי א שטארקען שסיס געטון. פון וואס זי איז געפאלען אין אהנמאכט און זיי זע-נען עגטקומען. ערשט דערנאך האט די מרוי גיעמאכט א געוואלד. לויטער איז קיין פאליציאנט אין דער געגענד נישט מארהאן און מפילא איז קיינער צו חילף נישט געקומען. וועגען מאל איז געמאל-דען געווארען אין אויספארשונגס-אמט, וואס האט אונטערגענומען א אויספארשונג.

דער יום-טוב פון אונזער שול-יוגענד

(צו דער פארשטעלונג פון קאצענעלסאנס נימנאזיע)

די רעכטע יוגענד-ארגשטעלונג זונטאג, דעם 8-טן יוני 3 אין טאג מיט וועלכער דער דיכטער קאצענעלסאן פרענדיגט דעם שול-יאהר, האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג בייד דער יודישער בעפעלקערונג. דער ערפאלג פון קאצע-נעלסאן'ס שול-ארגשטעלונגען איז א בעוואוסטע זאך. דאס מאל וועט אונז אויסקומען זעהן אינגע פון זשנע שענסטע ווערק, וועלכע ער האט לעצטענס גע-שריבען. קבוץ גליות דאס איז דער נאמען פון דעם אויסערגעוועהנליכען סצענישען ווערק. אי דאס סעמא, אי די בעגרייפונג איז אזוי ווי מעשאען גע-חארען מאר דער ביחנע, און רופט ארויס בעגייסטערונג. צוליב דעם ביבלישען סטיל פון דעם ווערק און פליסיגקייט פון דער שפראך איז זעהר געמאונשען, אז די יוגענד צוזאמען מיט די עלטערן זאלען עס זעהן און הערען.

אזא הערליכער שעהנער נאכמיטאג גיט דעם יוגען דור זעהר א סך, עס רופט בייד יעדען פון אונז ארויס דאס בעסטע און אינערלעכסטע.

דעם 8-טען יוני 8 נאכמיטאג קומט פאר דער יום-טוב אין היגען „פיליהאר-מאניע", דער יום-טוב פון דער לאדזער יודישער שול-יוגענד. וואס מעהר אזעלכע ימים-טובים!

3 לאדזער יודען פאר'ן קריין-גיריכט
פאר מאכען מיט 15 יאהר צוריק שווערע וואונדען א געוויסען מעטשעווסקי
די אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען

(§) עהערנעכטען האט אין קריין-גי-ריכט זיך אנגעשפילט דער עפיזאד פון א פראצעס, וואס איז פריהער געווע-רען גענען 8 לאדזער יודען, האט זיי-נען אנגעקלאגט געווארען אין שווער פערוואונדען א געוויסען אנדזשעי מעשו-שעווסקי, וואס איז סון די וואונדען גע-שטארבען.

אזוי דער „עשולריגונג-באנע" האבען זיך געפונען דער 48-יעהריגער ישעיה זילבערשאץ, דער 35-יעהריגער העגעץ שפאנצער און דער 89-יעהריגער דוד זילבערשאץ. זיי זענען אנגעקלאגט גע-ווארען, ווי שוין דערמאנט, צו האבען פערגעלאגט אין יאהר 1914 אין אר-סטירט געווארען און אין אויגוסט פון זעלבען יאהר בעפרייט געווארען דורכ'ן בירגער-קאמיטעט פון לאדז.

צוערשט ווערט אויסגעהערט אלט עדות די פרוי פון פערשטארבענעם מא-טשעווסקי, וואס ערקלערט, אז זיי ווייס נישט ווער עס האט דאן דער „הרג" עס איהר מאן.

נאכ'ן אויסהערען די איבריגע עדות האט דאס גריכט ארויסגעטראגען א בע-פרייונגס-אורטייל.

—=0=—

א טראמוואי-קאטאסטראפע
הינטער לאדז

(§) עהערגעכטען אוועג איז פארגע-קומען א טראמוואי-קאטאסטראפע אויף דער לינייע לאדז—פאמיאניץ הארט גע-גען ראקיטשי, וואס איז צום גליק דורכ-געגאנגען אהן פעגליכער קרבנות. אין א געוויסען מאמענט איז דער איבערבול-טער טראמוואי מיט פאסאזשיריען אראב פון די ראלסען און זיך אנגעשטויסען

אלגעמיינע פערזאמלונג
פון דער געז. „אוועגד-קורסען פאר ארבייטער"

שבת, דעם 26. ח. ח. איז פארגעקו-מען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער לאדזער אפטהילונג פון דער „געז. אוועגד-קורסען פאר ארבייטער".

ה' בארנשטיין גיט אן דעם בעריכט, און וועלכען עס חשוב זיך ארויס, דאס די געזעלשאפט „אוועגד-קורסען צעהלט אצכער 600 מיטגלידער און איהרע אן א ברייט פארצווייגטע קולטורעלע ארבייט צין אונזער שטאט.

די געזעלשאפט האט איינגעארדענט אין פערלויף פון דער בעריכטס-צייט איבער 100 עפענטליכע פארלעזונגען, דערונטער עטליכע אקטיווע מיטינגס, ליטע-ראטשע אנגעדען און פריהאנדלונגען.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען ארין די ה"ה בראגד, בארנשטיין, טא-פאקסבלאט, זילבערבערג, שווארצבערג און סאטבורסקי.

א יודישע פרוי אראבגעשפרינגען
פון 2. שטאק
און געבליבען טויט אויפ'ן ארט.

(§) א שרעקליכער פארפאל האט נעכ-טען פאסירט אויף וואקעטשא 58. 6 פריה האבען די לאקאטארען פון זעלבען הויז דערהערט עפעס א גרויס פון א פע-לענדיגען קערפער אויף ברוק. די איבער-גשראקענע לאקאטארען זענען צוגעלא-פען צו די פענסטער און דאס האט פאר זהרע אויגען זיך ענטפלעקט א שרעק-ליך בילד: אויפ'ן ברוק אין א שייך בלוט איז געלעגען די לאקאטארקע פון הויז די 58-יעהריגע רחל ראביגאוויטש. מען האט געאיילט איהר צו הילף אבער מיט ארויפטראגען זי אין שטוב ארין איז זי אויף דער הענד פון איהר מאן געשטאר-בען. אויפ'ן ארם איז אנגעקומען פאגע-שאוץ און די געריכטליכע אויפארשונגס-מאכט. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דעם טויט. די סבה פון זעלבסטמארד—א גערהאן-ערשיטערונג.

דער יום-טוב פון אונזער שול-יוגענד
(צו דער פארשטעלונג פון קאצענעלסאנס נימנאזיע)

די רעכטע יוגענד-ארגשטעלונג זונטאג, דעם 8-טן יוני 3 אין טאג מיט וועלכער דער דיכטער קאצענעלסאן פרענדיגט דעם שול-יאהר, האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג בייד דער יודישער בעפעלקערונג. דער ערפאלג פון קאצע-נעלסאן'ס שול-ארגשטעלונגען איז א בעוואוסטע זאך. דאס מאל וועט אונז אויסקומען זעהן אינגע פון זשנע שענסטע ווערק, וועלכע ער האט לעצטענס גע-שריבען. קבוץ גליות דאס איז דער נאמען פון דעם אויסערגעוועהנליכען סצענישען ווערק. אי דאס סעמא, אי די בעגרייפונג איז אזוי ווי מעשאען גע-חארען מאר דער ביחנע, און רופט ארויס בעגייסטערונג. צוליב דעם ביבלישען סטיל פון דעם ווערק און פליסיגקייט פון דער שפראך איז זעהר געמאונשען, אז די יוגענד צוזאמען מיט די עלטערן זאלען עס זעהן און הערען.

אזא הערליכער שעהנער נאכמיטאג גיט דעם יוגען דור זעהר א סך, עס רופט בייד יעדען פון אונז ארויס דאס בעסטע און אינערלעכסטע.

דעם 8-טען יוני 8 נאכמיטאג קומט פאר דער יום-טוב אין היגען „פיליהאר-מאניע", דער יום-טוב פון דער לאדזער יודישער שול-יוגענד. וואס מעהר אזעלכע ימים-טובים!

3 לאדזער יודען פאר'ן קריין-גיריכט
פאר מאכען מיט 15 יאהר צוריק שווערע וואונדען א געוויסען מעטשעווסקי
די אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען

(§) עהערנעכטען האט אין קריין-גי-ריכט זיך אנגעשפילט דער עפיזאד פון א פראצעס, וואס איז פריהער געווע-רען גענען 8 לאדזער יודען, האט זיי-נען אנגעקלאגט געווארען אין שווער פערוואונדען א געוויסען אנדזשעי מעשו-שעווסקי, וואס איז סון די וואונדען גע-שטארבען.

אזוי דער „עשולריגונג-באנע" האבען זיך געפונען דער 48-יעהריגער ישעיה זילבערשאץ, דער 35-יעהריגער העגעץ שפאנצער און דער 89-יעהריגער דוד זילבערשאץ. זיי זענען אנגעקלאגט גע-ווארען, ווי שוין דערמאנט, צו האבען פערגעלאגט אין יאהר 1914 אין אר-סטירט געווארען און אין אויגוסט פון זעלבען יאהר בעפרייט געווארען דורכ'ן בירגער-קאמיטעט פון לאדז.

צוערשט ווערט אויסגעהערט אלט עדות די פרוי פון פערשטארבענעם מא-טשעווסקי, וואס ערקלערט, אז זיי ווייס נישט ווער עס האט דאן דער „הרג" עס איהר מאן.

נאכ'ן אויסהערען די איבריגע עדות האט דאס גריכט ארויסגעטראגען א בע-פרייונגס-אורטייל.

א טראמוואי-קאטאסטראפע
הינטער לאדז

(§) עהערנעכטען אוועג איז פארגע-קומען א טראמוואי-קאטאסטראפע אויף דער לינייע לאדז—פאמיאניץ הארט גע-גען ראקיטשי, וואס איז צום גליק דורכ-געגאנגען אהן פעגליכע קרבנות. אין א געוויסען מאמענט איז דער איבערבול-טער טראמוואי מיט פאסאזשיריען אראב פון די ראלסען און זיך אנגעשטויסען

לאדזער מאגעזין

קרים ביר-בידזשאן—ארץ-ישראל.

זונטאג מארגען האט אין לוחאמאל פון דער ציאנסטישער ארגאניזאציע סאב-גוסטער ז. שטרליך געהאלטן א פארלע-זונג א. ד. ט.: „קרים, בירבידזשאן, ארץ ישראל". דער רעפערענט שילדערט דעם עקאנומישן-פראבלעם פון דער קרימער קאלאניזאציע אין דעם נעמען פראבלעם וועגען קאלאניזירען דורך יודן ביר בידזשאן. אין סוף, איז קומט צום אויסגאנג, אז די חאונט אונטערגעגע-גען יעגען סב פון שטאטישען, סב פון פאליטישען און סב פון ירושלא-ציאנאלען שטאנדפונקט נישט אויסגע-האלטען, און אז די אונצוגע לעזונג פון דער יהדות-פראגע אין דער ירושלא-ציאנאלער הויף אין ארץ ישראל.

גליק צו ווייבער...
ארדער א מעשה מיט א מצבה.

(ג) פארהאן אין לאדז א יוד א שקע-שעלע-מאכער, א געוויסער ב., וועלכער האט נליק צו הייראטן אין צו חתונות, די פרויען שארבען בייד איהם אויעף און באלד דערויף שפילט פון איהם א גייע חתונה מיט א פריש ווייב.

מיט א 12 יאהר צוריק האט דער זעלבער ס. חתונה-געהאט צום צווייטען מאל מיט פרוילין פ. פון וויסקאדגיע-גאס. לערך 10 יאהר האט דאס פאר-פאלק געלעבט צוזאמען און געפיהרט א לעבען, אלץ שונאים געזאגט. די יוגע פרוי האט שארק געליטען בייד דעם מאן, וועלכער האט איהר נישט געשענקט קיין ליכטיגע מינוט. די דאזיגע ביטערע בעדינגונגען האבען געבראכט דערצו, אז די פרוי זאל פאלען צו-בעט און לאנג קרענקען. אבער די קראנקהייט פון דער פרוי האט נאך דעם שיראנישען מאן נישט געריהרט. אהן א פונק מיט-געפיהל האט ער זי געפייניגט ביז זי האט זיך ענטשלאסען, 10 טעג פאר איהר טויט, צו בעטען איהר מיטער, אב'אלטע אלמנה, אז זי זאל זי ארויס-נעמען פון דעם שלעכטען מאנ'ס הענד.

אלזא, די יוגע פרוי איז געשטארבען אין דער מוטער'ס שטוב, איבערלאזענדיג ביים מאן איהרע דרייי קינדערלעך.

פערשעהט זיך, אז די קרובים פון דער פערשטארבענער יוגע פרוי האבען געפראגען א ביז חארץ אויף ס.'ן און איהם בעשולדיגט אין ברענגען זיין פרוי יוגגערהייט אין דער ערד ארין. א בע-ווייז דערצו האבען זיי געהאט, וואס נאך אין די שלושים נאכ'ן טויט פון דער צווייטער פרוי, האט ס. זיך גענו-מען א דריטע...

די ברידער פון דער פערשטארבענער צווייטער פרוי, וועלכע האבען אויפגע-האלטען די קראנקהייט און די קבורה פון ס.'ס פרוי פערלאנגען איצט, אז זייער געהאלטענער שוואגער ס. זאל שטע-לען א מצבה דער פערשטארבענער שוועס-טער. צוליב דעם געהט אן א קאמף צווישען ביידע צדדים.

עהערנעכטען, זונטאג, האבען צוויי ברידער ס. זיך געטראפען צופעליג אין קראשעווער וואלד מיט ס.'ן, זייער גע-וועזענעם שוואגער. ס. האט פערלאנגט, אז דער פערבעליכער שאכטעל-מאכער זאל שטעלען זיין פרוי א מצבה.

א ווארט פאר א ווארט האט אויסגע-בראכען א קריגערייי און די ברידער ס. זענען געפאלען געווארען מיט שטעקענס פון א חברה וואוילע יונגען, וועלכע עס זאל האבען געשיקט ס.

צובלוטיגטע, צו'מוזיק'טע, זענען די ברידער ס. געקומען קיין לאדז און אנ-געקלאגט ס.'ן אין גריכט.

מיליטער-איבונגען פאר רעזערוויסטען

(—) ווי מיר האבען שוין געמאלדען מיט א צייט צוריק האט דער שעף פון ד.ג.ק. 4 גענעראל סטאלאכוסקי פער-עפענטליכט א פארלונג וועגען מיליטער-איבונגען פאר רעזערוויסטען אין יאהר 1928. צו די איבונגען וועלען הייי-יאהר געהן די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1901; רעזערוו-אונטערארפיצירען פון די יאהר-גענג 5—1894 פון אלע מיליטער-פאר-מאציעס א חוץ פלאט; די רעזערוויסטען און אונטערארפיצירען פון די יאהרגענג 1900, 1899 און 1902 און אויך די אונ-טערארפיצירען פון די יאהרגענג 1890, 1891 און 1893, האט האבען פארשיאה-רען צוליב פערשידענע סבות נישט דורכגעמאכט די איבונגען. דעסטעליכט ווערען גערופען אויף איבונגען די זע-נער און אונטערארפיצירען פון די לופט-באלאנען און פליהער-אפטיילונגען.

120 רבנים און רביים שליט"א
50 שויזענד יודען פון גאנץ פוילען,
האבען אנטייל גענומען אין דער גרינד-שטיין-מיטערונג פון
„ישיבת חכמי לובלין"!

איז שטורם פון ליידענשאפטען.

שפאנגדער ראמאן, פון שטוינענדע איבער-לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(43-טע פ ע ר ט ז ע צ ו נ ג)

נאר ענדליך האט זי זיך ענטשלאסען. זי איז ארויס מיט דעם קינד אויף דעם הויכען באלקען און אין שרעק און פערצווייפלונג האט זי אנגעהויבען שרייען און רופען הילף, דאס קינד האט יאמערליך געוויינט, ווייל האבען זיך געהערט פון הויכען לייכט-טורעם זייערע האארטסטענדע קולות.

אין דער צייט האט ריידער, איבערלאזענדיג מאריא'ן אין שורמע נעבען בא'ן און אפרוהענדיג זיך א עטליכע שעה, ווידער אנגעהויבען זוכען דאס קינד. ער איז א צחייב מאל געקומען צו דעם ארט ווי ער האט בייגאכט פערלוירען די קויהלען-ארענער; ער האט זיך אפגעשטעלט און זיך אומגעקוקט. יעצט בייד טאג האבען אויף איהם די אלע געזעלך אין הייזלעך געמאכט אנ'אנדערען אמנדרוק.

דערזעהענדיג א פרוי ארויסגעהן פון א קלען הייזעל האט ער זי געפרעגט וואו עס וואוינט דאס גערי?

— גערי?.. גערי? — האט די פרוי איבערגעזאגט.

— בייד איהם האלט זיך אויף א פרעמד קינד.

— אך, גערי, זיין הייזעל איז נאך ווייט, דארט געגען לייכט טורעם!— בייד איהם געפינט זיך טאקי א קינד — האט די פרוי שמטכלעגד געזאגט, קוקענדיג יינגריג איהם אין די אויגען — איהר זענט אפשר דער פאטער פון'ם קינד?

— נין, האט דער פולקאוויניק לאכענדיג געזאגט.

— מען זאגט, אז זיי האבען געמאכט א גוט געשעפט מיט דעם קינד — האט די פרוי ווייטער געזאגט מיט קנאה — זיי זענען פליצים רייך געווארען. עס איז בעשערט מענשען א גליק!

יעצט האט שוין ריידער געוואוסט אלץ וואס ער האט געדארפט וויסען.

ער איז אהעם ווייטער צו גערי'ס הייזעל.

גאר ענדליך האט זי זיך ענטשלאסען. זי איז ארויס מיט דעם קינד אויף דעם הויכען באלקען און אין שרעק און פערצווייפלונג האט זי אנגעהויבען שרייען און רופען הילף, דאס קינד האט יאמערליך געוויינט, ווייל האבען זיך געהערט פון הויכען לייכט-טורעם זייערע האארטסטענדע קולות.

אין דער צייט האט ריידער, איבערלאזענדיג מאריא'ן אין שורמע נעבען בא'ן און אפרוהענדיג זיך א עטליכע שעה, ווידער אנגעהויבען זוכען דאס קינד. ער איז א צחייב מאל געקומען צו דעם ארט ווי ער האט בייגאכט פערלוירען די קויהלען-ארענער; ער האט זיך אפגעשטעלט און זיך אומגעקוקט. יעצט בייד טאג האבען אויף איהם די אלע געזעלך אין הייזלעך געמאכט אנ'אנדערען אמנדרוק.

דערזעהענדיג א פרוי ארויסגעהן פון א קלען הייזעל האט ער זי געפרעגט וואו ער זי געפינט גערי?

— גערי?.. גערי? — האט די פרוי איבערגעזאגט.

— בייד איהם האלט זיך אויף א פרעמד קינד.

— אך, גערי, זיין הייזעל איז נאך ווייט, דארט געגען לייכט טורעם!— בייד איהם געפינט זיך טאקי א קינד — האט די פרוי שמטכלעגד געזאגט, קוקענדיג יינגריג איהם אין די אויגען — איהר זענט אפשר דער פאטער פון'ם קינד?

— נין, האט דער פולקאוויניק לאכענדיג געזאגט.

— מען זאגט, אז זיי האבען געמאכט א גוט געשעפט מיט דעם קינד — האט די פרוי ווייטער געזאגט מיט קנאה — זיי זענען פליצים רייך געווארען. עס איז בעשערט מענשען א גליק!

יעצט האט שוין ריידער געוואוסט אלץ וואס ער האט געדארפט וויסען.

ער איז אהעם ווייטער צו גערי'ס הייזעל.

צוקומענדיג האט ער געזעהן די טיר אפען, אין הייזעל איז קיינער נישט געווען; עס איז געווען מיטאג-צייט. די גאנצע געגעגד איז געזעסן ווי אויפגע-שטארבען. אלע מאנסלייט זענען געווען בייד דער ארבייט און די פרויען זענען אויך אלע אויעף שראגען די מענער מיטאג.

ריידער איז ארין אין הייזעל, פוסט, קיינער איז נישט. ער האט געזעהן אין ווינקעל א קלען, לעדיג קינדער בעטעל; פון וואס ער האט בעשטימט, אז גערי'ס פרוי האט דאס קינד מיטגענומען מיט זיך.

ער איז געשטאנען אביסעל און נישט געוואוסט וואס צו טון, ווארטען, אדער נישט-ענדליך האט ער בעשלאסען און איז ארויסגעגאנגען.

ער האט געהערט א שוואך געשריי רופט הילף דארט נישט ווייט בייד טייך.

קלערענדיג, אז עמיצער טרינקט זיך, איז ער שנעל אויעף צום טייך. און האט באלד דערזעהן אין דער חויך אויפ'ן באלקען פון לייכט טורעם שטעהט א פרוי מיט א קינד און רופען הילף.

האט איז דארט סארגעקומען?

אין דעם האט ער דערהערט ווי די פרוי האט אויסגערופען זיין נאמען.

ער איז ערשטוינט געווארען, ווען ער האט בייד ציקוקענדיג זיך דערקענט פון הענדזאן'ן מיט איהר קינד.

— אלמעכטיגער גאט! — האט ער אויסגעשריגען — הענדא, ווי קומט איהר אהין? וואס האט אויך געטראפען וואס איהר רופט צו הילף?

— הער ריידער! הענדא געשריגען פון דער חויך, און איהר קול האט פון האסנונג געקלינגען — הער ריידער, קומט שנעל, ראטעווט מיך מיט מיין קינד, גאט האט אויך געבראכנט, הילפט אינז!

— איך געה, די מינוט, איך וועל אויך הילפען! וואס איז דארט געשעהן?

— בעפרעט אונז! איך קען נים ארויסגעהן מיט'ן קינד, ווייל עס בייד מיר אפנעמען, זי גלייבט נישט, אז דאס איז מיין לידיג, זי פערפאלגט מיך, זי איז דא, קומט ארויף!

— די פעקונדע, וואו איז די פרוי? איז עס נישט דעם קוילען-ארבייטער'ס פרוי?

— נין, אנ'אנדערע, איך וויס נישט ווער זי איז, ווייל איהר פנים איז בע-דעקט מיט א שווארצען וואוייל.

— איך געה ארויף צו אויך, זיט זיכער, אז איך וועל אויך קענען בעשיצען פון שלעכטס! — האט ריידער געזאגט.

— געלייבט איז גאט פאר זיין גוטן מלאך!—האט זי געזאגט ווען ריידער איז ארייגגעגאנגען אין שורעם.

ער איז געגאנגען זי בעשיצען, בעוויזען איהרע רעכט! זי האט ווידער בע-גיגען דעם טייערען, וואונדערליכען מענשען, וועלכען גאט האט איהר מיי א שוין געשיקט זי צו רעטען אין אלע נויטען. זי האט ערטער געאטמט דערזעהענ, אז די הילף איז נאהנט.

ריידער האט זיך געפרעגט וואס די ארימע, אונגליקליכע וואגרא האט געפינען איהר קינד. דער גדראנג, אז ער געהט שיצען חנדא'ן האט איהם איבערגליקליך געמאכט. זיין הארץ איז געווארען פול האפנונג, אז די, וועלכע ער פערגעטערט שטעהט יעצט נישט ווייט פון איהם...

זי האט דאך מיר געשריבען, אז זי איז שוין אינגאנצען מרוי פון דעם מענש, וועלכער האט זי אויעקגעוואורפען אין עלענד און נויט. ער איז ארויף אויף די ברעג צו דער פערשלאסענע טיר, האט אנגעקליגגען, נאר קיינער האט זיך נישט אנגעריפען.

— וועכטער, עפענט אויף! — האט ער מיט אונגעדולד געשריגען — אין נאמען פון גאזעץ, איך בין פולקאוויניק ריידער!

נא אין שורעם איז אלץ געווען שטיל, די טיר האט זיך נישט געעפענט.

ער האט פרובירט אויפברעכען די טיר, נאר ער איז געווען צו שוואך דערצו. ער איז שנעל צוריק ארויסגעלאפען.

— פרוי נארדהיים, — האט ער געשריגען — איך קען נישט ארייגגעהן, די טיר איז פערשלאסען, עפענט אויף!

— איך קען אבער אויך פון דאגען נישט ארויסגעהן, ס'איז פערשלאסען די טיר. — האט חנדא געענטפערט.

ריידער איז אהעם צו דיי הייזלער, ווי די וועכטער'ס וואוינען, וועלכע האט זיך געשיקט אין דער פרעמדער אויפגע-שטאנען.

— אלמעכטיגער גאט! — האט ער אויסגעשריגען — חנדא, ווי קומט איהר אהין? וואס האט אויך געפראגען וואס איהר רופט צו הילף?

— הער ריידער! חנדא געשריגען פון דער חויך, און איהר קול האט פון האסנונג געקלינגען — הער ריידער, קומט שנעל, ראטעווט מיך מיט מיין קינד, גאט האט אויך געבראכנט, הילפט אינז!

— איך געה, די מינוט, איך וועל אויך הילפען! וואס איז דארט געשעהן?

— בעפרעט אונז! איך קען נים ארויסגעהן מיט'ן קינד, ווייל עס בייד מיר אפנעמען, זי גלייבט נישט, אז דאס איז מיין לידיג, זי פערפאלגט מיך, זי איז דא, קומט ארויף!

— די פעקונדע, וואו איז די פרוי? איז עס נישט דעם קוילען-ארבייטער'ס פרוי?

— נין, אנ'אנדערע, איך וויס נישט ווער זי איז, ווייל איהר פנים איז בע-דעקט מיט א שווארצען וואוייל.

— איך געה ארויף צו אויך, זיט זיכער, אז איך וועל אויך קענען בעשיצען פון שלעכטס! — האט ריידער געזאגט.

— געלייבט איז גאט פאר זיין גוטן מלאך!—האט זי געזאגט ווען ריידער איז ארייגגעגאנגען אין שורעם.

ער איז געגאנגען זי בעשיצען, בעוויזען איהרע רעכט! זי האט ווידער בע-גיגען דעם טייערען, וואונדערליכען מענשען, וועלכען גאט האט איהר מיי א שוין געשיקט זי צו רעטען אין אלע נויטען. זי האט ערטער געאטמט דערזעהענ, אז די הילף איז נאהנט.

ריידער האט זיך געפרעגט וואס די ארימע, אונגליקליכע וואגרא האט געפינען איהר קינד. דער גדראנג, אז ער געהט שיצען חנדא'ן האט איהם איבערגליקליך געמאכט. זיין הארץ איז געווארען פול האפנונג, אז די, וועלכע ער פערגעטערט שטעהט יעצט נישט ווייט פון איהם...

זי האט דאך מיר געשריבען, אז זי איז שוין אינגאנצען מרוי פון דעם מענש, וועלכער האט זי אויעקגעוואורפען אין עלענד און נויט. ער איז ארויף אויף די ברעג צו דער פערשלאסענע טיר, האט אנגעקליגגען, נאר קיינער האט זיך נישט אנגעריפען.

— וועכטער, עפענט אויף! — האט ער מיט אונגעדולד געשריגען — אין נאמען פון גאזעץ, איך בין פולקאוויניק ריידער!

נא אין שורעם איז אלץ געווען שטיל, די טיר האט זיך נישט געעפענט.

ער האט פרובירט אויפברעכען די טיר, נאר ער איז געווען צו שוואך דערצו. ער איז שנעל צוריק ארויסגעלאפען.

— פרוי נארדהיים, — האט ער געשריגען — איך קען נישט ארייגגעהן, די טיר איז פערשלאסען, עפענט אויף!

— איך קען אבער אויך פון דאגען נישט ארויסגעהן, ס'איז פערשלאסען די טיר. — האט חנדא געענטפערט.

ריידער איז אהעם צו דיי הייזלער, ווי די וועכטער'ס וואוינען, וועלכע האט זיך געשיקט אין דער פרעמדער אויפגע-שטאנען.

— אלמעכטיגער גאט! — האט ער אויסגעשריגען — חנדא, ווי קומט איהר אהין? וואס האט אויך געפראגען וואס איהר רופט צו הילף?

— הער ריידער! חנדא געשריגען פון דער חויך, און איהר קול האט פון האסנונג געקלינגען — הער ריידער, קומט שנעל, ראטעווט מיך מיט מיין קינד, גאט האט אויך געבראכנט, הילפט אינז!

— איך געה, די מינוט, איך וועל אויך הילפען! וואס איז דארט געשעהן?

— בעפרעט אונז! איך קען נים ארויסגעהן מיט'ן קינד, ווייל עס בייד מיר אפנעמען, זי גלייבט נישט, אז דאס איז מיין לידיג, זי פערפאלגט מיך, זי איז דא, קומט ארויף!

— די פעקונדע, וואו איז די פרוי? איז עס נישט דעם קוילען-ארבייטער'ס פרוי?

— נין, אנ'אנדערע, איך וויס נישט ווער זי איז, ווייל איהר פנים איז בע-דעקט מיט א שווארצען וואוייל.

— איך געה ארויף צו אויך, זיט זיכער, אז איך וועל אויך קענען בעשיצען פון שלעכטס! — האט ריידער געזאגט.

— געלייבט איז גאט פאר זיין גוטן מלאך!—האט זי געזאגט ווען ריידער איז ארייגגעגאנגען אין שורעם.

ער איז געגאנגען זי בעשיצען, בעוויזען איהרע רעכט! זי האט ווידער בע-גיגען דעם טייערען, וואונדערליכען מענשען, וועלכען גאט האט איהר מיי א שוין

(מ ע ר ט ז ע צ ו נ ג ק ו מ ט.)

דער סקאַנדאַל מיט די נישט-געשטויגענע און נישט-געפלויגענע מעשיות וועגען ווישניאַווא-גורער וואַלד

טויזענדער יודישע לעמנימעס אומזיסט זיך בעאונרוהיגט. — אפיציעלע מאַמיסיע פון דאַס-טוירים און באַטאַניקער פעסטגעשטעלט די אונזיניגקייט פון די פערשפּרייטע קלאַנגען.

די געשיכטע פון דער ראָז (!!) און חוליגאַנישע גורער וואַלד האָט זיך פערוואַנדלט אין אַ געשלעכטפלעכן סקאַנדאַל. ס'איז גיט פלייט קיין פליאַקע, חוץ אַזאַ גוגע אַ פּרוּוואַטע וואַלד-בעזיצער. דער וואַלד פון וויטשאַווא גיט, אַז דער וויכטיקער גרעסטער און אַזעלנדיק טריקענער וואַלד, וואָס צוהיט זיך בײַם סאַלאַ, דער זומער-רעזידענץ פון מלכה-פּרעזידענטן — איז דער אַנגרעקענטער אַפּרוּוו פאַר אַלץ.

פיל טויזענדער לאַדזער איינוואוינער

אין וויטשאַווא גרעט איז פאַר זיי דאָס אויגעגע, וואָס אַנטוויקלט פאַר וועגן. די קלאַנגען, אַז דער דאָזיגער, וואָלד, און מוזיקאַלישע פערגעלעכטע זיך אַנגעזונג זיי זאָלען נישט זיין, חאָטש אַרויסגעפאַלן אַ נישט גוטע רעפּוטאַציע פון אַ נישט-אַלץ-גוטן אָרט. אַזוי אַזוי אַזאַ אַזאַ אַזאַ

טראגישער זעלבסטמארד פון א 19-יעהריגע יודישע בחור.

(§) געלעזן האט אויף 8 אויגוסט נאט 37 פאבריק א ברענגשער צוגאנג. אין זעלבן היים וואוינט צוזאמען מיט זיינע עלטערן דער 19-יעהריגער אונטער נאמען, וואס אין זיין א לעבעדיגער עמוד שרעקט אויף א פארשלוס אין א מיטל ערשטער. זיינדיג א אלגעמיין האט דעם יונגנשמאן דאס לעבן זהר ווי דער טאג, און ער איז געלעזן ארויסגעגאנגען פון דער דרשה שטאק און געלעזן א מלה-ערשטערגראב. אין א האנגנסלאזן נאשטאנד אין ער אפגעהערט געווארן אין שפיטאל.

די בנק הפועלים-אקציע איז לאדז.

אין מיר האבן שוין מיטגעטיילט אין געוויסן קרייז לאדז דער מוטגלויבן אין דער ארץ ישראל'דיגער ראשונה אין מיטגלוד פון משרד ראשי פון דער אלגעמיינער ציונסטישער צרכנים-פארטיי „ה'האלרות", ה' חיים שארר פון תל-אביב.

דער חשבון פאסט פחדיר אין אין אלגעמיין מיט דער אלגעמיין אין פארשטיין משון אנשטיים פון דער ארבעטער-באנק (פנס חפשלים) אין ארץ ישראל. דו דאס זעהן בעאנט, וואס האט הרלגעמאלט אין מושר פון אחדר 6-יעהריגער מעגיגסטע אין טלעגראפיש ענטוויקלונג אין וואס

תלמוד תורה מים הצלת נפשות צוואמען איז „ישיבת חכמי לובלין"!

צוגלעיך אנדערע אלגעמיינע דאנקבארע אויפגאבן אין אינגאנצן דאנקבאר אויפגאנגען אין א פארשטאנד. וואס זאל דער מעגליכקייט אמה צו געפארדערן דו כסדר וואכסנדיגע ארבייט • פארשרפע • נעשקן פון דו ארבעטס • לאזאים אין ארבעטער • אונטערטיגקייט.

דאס לעזער יעדעמאן, וואס מוזט אפטר ארויס א נעגאטיוע זאך אין א נעשעיטן פארשטאנדליך פאר נאליכע אין פרעזאנטאן קלאר אונטערשטיצונג אין ארץ ישראל, וואס מוזטן דורך א מאסאוטזן אויסגיין פון דן פונט חפשלים-אויפן מאוטזן די ארץ ישראלדיגע אלגעמיין אין מאסאשן פון שטיין.

א בעזוך איז זומער-פאלאץ פון ניקאלאי דעם צווייטען.

(ענדע פון זייט 3).

פון אלעקסאנדער דעם דרישן — האט דער וועג-חיזער געזאגט — און היינטיגן דעם אלטן פלעגט שטענדיג זיצען אנ-פיציר אויפ'ן חאר, חאן דער אנד אלט זיך געפיהלט אין געפאהר, וואלט ער נאר מערערט אויסרוידען א וואר, און דער „לוברשט'דיגער אלטער וואלט זיך מוגאנדערגעפעגט, און פון דאס וואלט זיך בעהיטן דער פיציר מיט א מיטשלעט אין הארן.

* * *

לייוואדיע האט א רטפן בעטאנישן גארטען, מיט זעלטענע פלאנצונגען. פון הטשע לענדער, וואלכע הארבן נעהאל-טן אונטער גלעזערנע דעכער. מען פיהרט אנדר אדורך דורך אלאנן פון וואונדערבארע רטפע קיפאריס - בוימער און מען ערקלערט אויך, אז זיי זענען די הענטסע וואס מען קען געפינען אויף דער וועלט. מען הטוט אויך די שענסטע און זעלטענסטע פינים בלומען ניקאלאי האט זיך שטארק איינגעגעבירט מיט שוועלכע זאכען. נאנצע טעג פלעגט ער הערבערגעגען, פארבעדיג זיך ארום די בלומען-בעטען.

דער בעדינער, וואס האט אונז גע-פיהרט דורך די שאלען פון ליוואדיע, איז פריהער געהערן אייגער פון די גערע-גער בי ניקאלאי'ן. יעדען פריהמארגען פלעגט ער פאר איהם צוגרייטען א גו-קעס. ער האט אונז דערצעהלט וויי ער פלעגט פיי'ן צאר ארומגעהן ארום די בלומען, און מיט וואס פאר א אינטערעס ניקאלאי פלעגט זיך צוקוקען צו די פלאנצונגען.

נישט אומזיסט האט ראספוטין געזאגט צו יוסופאו'ן (דער יונגער פירסט הייל-כער האט איהם ראספוטין'ן דערנאך ערמארדט):

— איך און די צארין הייל'ן פיהרן די רעגירונג. דעם צאר הייל'ן מיר שוועשיקען קיין ליוואדיע. ער איז נישט קיין רעגירונגס-מענש פון דער נאטור. זיי'ל ער זיך בעגעבען מיט זיינע בלומען וועלכע ער ליבט אזוי שטארק.

מחנות יונגע טאלענטען

ווערטן אויף דער ערעפנונג פון „ישיבת חכמי לובלין".

לכבוד שבועות האט אונזער פטרלאג צוגענדיט פאר די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט" אן'איבערא שענדע פרעמיע

אלע ווערק פון מענדעלי מוכר ספרים

22 בענדער, העכער 3.600 זייטען, דאס איז א מעכטיגע, קאפיטאלע אויסגאבע, וואס קאסט העכער 80 זל.

די לעזער פון „לאדזער טאגעבלאט", וואס וועלען צושטעלען 30 קופאנעס בעקומען אלע 22 ביכער **סך-הכל פאר 25 זלאטעס.**

יעדער האט איצט די מעגליכקייט איינצושאפען זיך דעם דאזיגען טייערען ביכער-אוצר פאר א שפאט-בילגען פריי.

אט דאס זענען די שטוינענד צוגענגליכע בעדינגונגען:

יעדער לעזער וואס וועט צושטעלען די קופאנעס, וואס דרוקען זיך טעגליך אין „לאדזער טאגעבלאט" (זעה 3-טע זייט) וועט קענען איינצאהלען די 25 זלאטעס **צו 5 זלאטעס א וואך איז ראטעס**

צושטעלענדיג גלייכצייטיג 6 קופאנעס. באלד ווי עס וועלען זיין איינגעצאהלט די 25 זלאטעס קריגט מען אלע 22 בענדער.

נאך א וויכטיגע הנחה

די וואס צאהלען אויף אין פאראויס דעם פולען הנחה-פריי, בעקומען דעם גאנצען קאפעלע ביכער (22 בענדער) גלייך אין אדמיניסטראציע פון יעדן סאו., און הייל דעם, **אנ'אומזיסטע פרעמיע—א פרעכטיג וואנט-בילד פון מענדעלי מוכר ספרים!**

די גאנצע מענדעלי-ביבליאטעק געבונדען איז פראכט-באנד קאסט טייערער ס'ה 20 זל.

די ווערק פון מענדעלי מוכר ספרים זענען די שענסטע, פרעכטיגסטע ציהרונג איז יעדען יודישען הויז!

„לאדזער טאגעבלאט" גיט אייך די מעגליכקייט איינצושאפען זיך זיי פא־א פינימאלען פרייז. לאזט נישט דורך די דאזיגע גינסטיגע געלעגענהייט!

ראס בעאוטסע לעזר-אנשטאלט **„תורה ודרך ארץ"** עס גן ילדים

לאדז, נאוואמיעסקע 22

איז מורעג, וו אין זאמענאנג מיט דער פערארדנונג פון דער שול-מאכט נומער 1202/8, וו דו עלטערן, וואס הולן, וו זעלבע קינדער זעלן זיך לערנען אין פריוואטע לעזר-אנשטאלטן דארפן ווערט קינדער אנגעראטען שעפטמענס ביז'ן 31 מאי. אין נעגענפאל דארפן די קינדער אנגעגעבריבען צו ווערען אין די שטאטישע פאלקס-שולען. די דאזיגע מע'שדרונג איז חל אויף די בוי-אבטיגע תלמידים אין נעמ אויך שרום די קינדער נעפונדענע אין יאהר 1921. אנשריי-בונגען ווערען אנגענומען מעגליך אין דער שול-קאנצעלאריע פון 9—2 אין פון 4—7 עזעגר. ווערענקא, וו גאר עפנטליכע מצ'ן ווענען פערגליבען אנגעגעבען, פערנאכלעסיגט נישט דעריבער דעם אינטערעס פון אנדערע קינדער.

ד' ל' ט' ו' נ'.

אשרי אדם שמע לי!

לשקד על דלתתי יום-יום
כי הולך בתום ילד בטח

און אז די דארפט ערלעדיגען מאנדאווע זאכען זעלסטו גלייך קומען צו לויסען אין ביורו

17 פיעטריקאווער 17
52 זאכענדיג 52

מאו ס'הערט ערלעדיגע און בעשריבען ביטעם לויט'ן אופשאה, קארטע שפרארטעס, קלייזעלעס, זאמענזעטשעניעס, אויף אלע שטעט אין פוילען אקטען, אינעריציעס, אפשלאגיעס, קארטע און ציאילנע **שותפות-אקטען**. אינער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קונסטלענע.

גאנץ לאדז מוז וויסען!

אין פערלויף פון 3 טעג קען יעדער האבען

עלעקטריש בעלויכטונג
איז שטוב אויף ראטעס

אויסצוצאהלען וועכענטליך פון 3 זל. אן. נעם אויך אן מאשינען צו רעפערירען. איבער-ארבייטען ליטשניקעס אויף אגראגישניקעס, פרע-שטעלען פון דער עלעקטרחניק אלעס ערלע-דיגע פיקטליך און רעיעל נאר די קאנצעסיע-גירטע פירמע חאס איז פערגנטווארטליך פאר דער לאדזער עלעקטרחניק

ס. לעוויו, לאדז קאנסטאנטינער 58

פרעגע-גאוחעלע. טעליפ פון 8 פריה ביז 11 אז.

בעס.: שפרעכשטונדען פון 2—3, 8—11 נאכט.

עלעקטרישע לעמפען און גאז-שטעקעס מיט 25% ביליגער פון פריוו-קוראנט. אמעריקען בע-קומען א ספעציעלען ראבאט מיט גוטע קאנדיציעס.

פערלוירען געווארען

א וועקסעל אויף 200 זל. אויפשע. הערש בער עהרליך, אדרעס מ. יאניפעוויטש צאהלבאר 28/9 אין זדונסקא-וולא. דער וועקסעל ווערט ער-קלערט פאר אונגילטיג. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען צו מ. יאנוסזוויטש נאוואמיעסקע 8.

2641

דאס בעאוטסע לעזר-אנשטאלט **„תורה ודרך ארץ"** עס גן ילדים

לאדז, נאוואמיעסקע 22

איז מורעג, וו אין זאמענאנג מיט דער פערארדנונג פון דער שול-מאכט נומער 1202/8, וו דו עלטערן, וואס הולן, וו זעלבע קינדער זעלן זיך לערנען אין פריוואטע לעזר-אנשטאלטן דארפן ווערט קינדער אנגעגעבען שעפטמענס ביז'ן 31 מאי. אין נעגענפאל דארפן די קינדער אנגעגעבריבען צו ווערען אין די שטאטישע פאלקס-שולען. די דאזיגע מע'שדרונג איז חל אויף די בוי-אבטיגע תלמידים אין נעמ אויך שרום די קינדער נעפונדענע אין יאהר 1921. אנשריי-בונגען ווערען אנגענומען מעגליך אין דער שול-קאנצעלאריע פון 9—2 אין פון 4—7 עזעגר.

ווערענקא, וו גאר עהליכע מצ'ן ווענען פערגליבען אנגעגעבען, פערנאכלעסיגט נישט דעריבער דעם אינטערעס פון אנדערע קינדער.

ד' ל' ט' ו' נ'.

די ליטונג פון דער 7-קלאסיגע העברעאישע מאדעדוקאציאנס-שולע

אויפ'ן פון **שלום עליכם** פאלודניאווא 11 נאמען

טעל. 34-13

איז מודיע, אז אנשרעבונגען פון נייע שילער אין שילערינס ווערען אין הפסק מיט דער פערארדנונג פון דער שול-מאכט אנ-נעמען נאר ביז'ן 1 משרוויע.

די קאנצעלאריע איז אפן טעגליך פון 8—2 נאכט.

פענסיאנאט „WYGODA"

פאר יונגענדליכע און ערוואקסענע

סטאציע גלאוונא - פאלעניצע

ווילע פאביאנסקי נעבען נאווא-אטוואצק

עמפפעהלט: גרויסע זוניגע צימער. בשר'ע, היגיענישע און גע-שמאקע קיך. הערליכע געגענד. קאנטורענץ-פרייזען

40% ביליגער ווי איבעראל!

בעמערקונג: בעטגעווענד איז נויטיג מיטצובארענגען.

אויסקינפט ערטהלע: ס ע ל, לאדז, זאמארזקע 23, אין הויף, צווישען אטענגאנג, ליינקס, פארטער.

חיכטיג פאר דאמען!

טעטע מיך די פלעגענטסטע דאמען-מיטע נאר דאס לעפסטע פאריזער מאדע פון די פעסטסטע מיטע מיטע-פיטסטע מיך אויף געגעליך נאר. נעמענקא די פארבעס **23 זאמארזקע 23**

אין הויף, 3-טען אטענגאנג, לינקס פארטער.

אנדרוי'ס אויטאהל פון **פאנאמא - היט**

אין פערשידענע פארבען צו זער ביליגע פרייזען

„TOLA"

50 גר. 7 זל.

ד' בנימין יעקב קאצנעלזאן

כאר הנהלת פון הישיבה פון חזרת פון פעציעל פאר סנאבען פון בעסערע פרטערקסטע עלטערן (פון 4—14 יאהר)

א רעליגיעזער חדר (נאכמיטאג פון 4—7)

קינדער פון 7 ביז 14 יאהר, נייע, אויך אלטע שילער, חוישטעכליך נעגוירענע פון מען אנשרעבען שעפטמענס ביז'ן 31/8 (י"ב מיון). די פערשעפטיגע ווערען דורך די שול-מאכט אינגעגעבען אין די פאטשנכנע שטעטישע שולען.

Freblówka nowoczesna מאדערנע פרעבעל-שולע

פאר קינדער פון 3—6 יאהר

פוילישע אונטערריכטס-שפראך אין דער I גרופע. העברעאיש אין דער II גרופע. מוזיק, ריטמישע גימנאסטיק, ריטמישע טענץ, הענד-ארבעט, גוטע אויפזיכט, ענטוויקלונג און בעסטע פרעזיהונג.

95% ביליגער אין די נאכמיטאג פרעבעל-שולען פון 2—6 פאר אונגעמיטעלטע דער שוטלע קינדער.

אין דער 7-קלאסיגער קנאבען-שולע

פון יצחק גאלדבערג פאסאזש-שולץ 16

(ALEJA I MAJA 16)

ווערען לוט פערארדנונג פון דער שול-מאכט אנגענומען שילער נאר ביז צום 31. מאי.

פאר אנסענגער וועט פון נייעם שול-יאהר אן דער שכר-לימוד בעדייטענד ער-מעסיגט ווערען. נאנץ בעזונדערס העלפן אויסגאהמס-פרייזען בערעכענט ווערען פאר אונבעמיטעלטע, עלטערן פאר שילער, וועלכע האבען ביז איצט געלערנט אין די שטעטישע פאוושעכנע שולען.

אין קומענדיגען שול-יאהר וועלען די תלמידים, פון 4-טען ארויף אן, לערנען נאכמיטאג

או ד' משניות און גמרא, בעי די בעסטע לעהרער פעדאגאגען.

די שולע האט א דאנק איהר פרופעסארע טעטיגקייט אויפ'ן בעמיט פון יודישען חינוך אין משך פון איהר פיל-יאהריגער עקזיסטענץ, שטענדיג פערגרעסערט אירע אין דער ערשטער ריהע פון די בעדעטענדסטע, בעסטע שולען אין אונזער שטאט.

אם אזוי וועט אויך אין דער צוקונפט אנגעשטרעבט ווערען די מעגליכסטע כחות פונ'ם נאנצען שול-פערזאנאל, כדי צו דערהאלטען דעם פרעסטיזש פון דער שולע אויף דער מדרגה העכסטער פון איהר אויפגאבע.

שילער אנמעלדונגען יעדען טאג פון 11 ביז 1 און פון 4 ביז 6 נאכמיטאג, 1292

ד' בנימין יעקב קאצנעלזאן

כאר הנהלת פון הישיבה פון חזרת פון פעציעל פאר סנאבען פון בעסערע פרטערקסטע עלטערן (פון 4—14 יאהר)

א רעליגיעזער חדר (נאכמיטאג פון 4—7)

קינדער פון 7 ביז 14 יאהר, נייע, אויך אלטע שילער, חוישטעכליך נעגוירענע פון מען אנשרעבען שעפטמענס ביז'ן 31/8 (י"ב מיון). די פערשעפטיגע ווערען דורך די שול-מאכט אינגעגעבען אין די פאטשנכנע שטעטישע שולען.

Dr. J. SZWAJCER

גינעקאלאג

צוריקגעקומען

נעמט אן פון 6½ ביז 7½

פאמארסקא 7

לעמשניצע

17 זגערסקא 17, מעל. עג-16.

אלערלי ערגאנזעטען ווערען עמפאנגען דורך ספעציאליסטיש דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אחרינ.—מאפפזש, עלעקטריציטעט פעקען-כאפלען, קינפעליכע בערגזאנג-בעשטרעלונגען איפפיגען גענען שקאר לעפיגע.

אראנאמענאם-פרייזען: פאר 8 מונאט אין פוילען 5 זל. אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר. **אנאמענ-פרייזען:** פאר אויסלענדישע אנגעגען 140% מעהר. אויסער דער שטאט—מיט 50% מעהרער. פון די פרעמדען ווערט נישט אנגענומען קיין רעמאנס.

גיען—20 פרענק, אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר.

Redaktor-wydawca E. Hamburak

Tłoczonia: H. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.